

**ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ТА СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Іван Васильович ЛЕЩЕНКО,

*аспірант, Харківський національний
університет внутрішніх справ,*

Професійна підготовка майбутніх офіцерів Національної поліції України потребує тісного зв'язку між змістом освітніх компонентів і реальними службовими функціями поліцейського. Засвоєння теоретичних положень набуває професійної цінності лише за умови їх подальшого застосування під час вирішення практичних завдань, прийняття рішень і взаємодії з громадянами. Тому практична спрямованість освітнього процесу має розглядатися як системний принцип організації професійної підготовки, а не як сукупність окремих практичних занять.

Проблема полягає у збереженні предметної відокремленості навчальних дисциплін, коли правові, психологічні, тактичні, фізичні та управлінські знання опановуються переважно в межах власної логіки навчального курсу. У реальній службовій діяльності офіцер одночасно аналізує нормативні підстави, оцінює ризик, обирає спосіб комунікації, координує дії та відповідає за наслідки рішення. На нашу думку, невідповідність між дисциплінарною побудовою навчання і комплексним характером поліцейської служби створює ризик формального засвоєння знань без достатньої готовності до їх інтегрованого застосування.

Практичну спрямованість доцільно розуміти як педагогічно організований зв'язок між навчальним матеріалом, типовою службовою функцією та конкретною професійною дією курсанта. За даного підходу кожен освітній компонент має відповідати на питання, для виконання яких службових завдань потрібні сформовані знання й уміння та в яких професійних ситуаціях вони мають проявлятися. Подібна логіка зміщує акцент із накопичення інформації на здатність використовувати її для правомірного, своєчасного й безпечного вирішення службової проблеми.

У цьому контексті О. Завістовський і К. Король обґрунтовують потребу корегування освітніх програм відповідно до нових завдань поліції [1]. Дослідниками наголошено на підготовці до дій під час артилерійських обстрілів, наданні домедичної допомоги, роботі з військовополоненими та контактах із диверсійно-розвідувальними групами. Наведені положення підтверджують необхідність формувати зміст навчання від реальних професійних функцій, а не лише від традиційної структури навчальної дисципліни.

При цьому О. Скляр аналізує зміни вимог до професії поліцейського під впливом воєнних загроз [2]. Автор на основі аналізу державного освітнього стандарту та опитування визначає компетентнісні елементи, необхідні для виконання службових завдань у змінених безпекових умовах. На нашу думку, компетентнісний підхід має доповнюватися прямим співвіднесенням кожної компетентності з навчальними вправами та службовими діями, у яких перевіряється рівень її сформованості.

О. Ляска, П. Червоний та А. Стріляна обґрунтовують поєднання теоретичних знань, практичних навичок і психологічної стійкості [3]. Дослідниками наголошено на симуляційних вправах, міждисциплінарному підході, критичному мисленні, комунікативних уміннях і готовності приймати рішення у критичних ситуаціях. Вказані положення підтверджують доцільність побудови освітніх компонентів навколо комплексних професійних завдань, де одночасно актуалізуються знання з кількох дисциплін.

Правові освітні компоненти доцільно пов'язувати з аналізом ситуацій правозастосування, оформленням службових матеріалів, вибором правових підстав поліцейського заходу та оцінюванням його пропорційності. Наприклад, знання адміністративного або кримінального законодавства мають перевірятися не лише через відтворення нормативних положень, а й через вибір алгоритму дій за конкретних фактичних обставин. На нашу думку, професійне правове мислення формується тоді, коли курсант навчається співвідносити норму права з ситуацією, ризиками, правами людини та можливими наслідками власного рішення.

Психологічні та комунікативні освітні компоненти мають інтегруватися з практикою взаємодії з потерпілими, правопорушниками, дітьми, ветеранами, особами у кризовому стані та іншими учасниками службових ситуацій. Теоретичні знання про конфлікт, стрес, мотивацію або поведінкові реакції доцільно застосовувати під час рольових вправ, переговорів, деескалації та аналізу комунікативних помилок. Вважаємо, що професійна комунікація повинна оцінюватися разом із правомірністю та результативністю службового рішення, оскільки спосіб взаємодії безпосередньо впливає на перебіг події.

Тактико-спеціальна, вогнева, фізична та домедична підготовка також потребують функціонального зв'язку з професійним контекстом. Відпрацювання окремого прийому, фізичної дії або алгоритму допомоги має доповнюватися сценарієм, у межах якого необхідно визначити момент, правові підстави й безпечний спосіб його застосування. На нашу думку, технічна правильність виконання дії без уміння своєчасно обрати її в реальній обстановці не може вважатися достатнім показником професійної готовності.

Управлінські та інформаційно-аналітичні освітні компоненти доцільно пов'язувати з плануванням роботи підрозділу, розподілом завдань, оцінюванням оперативної інформації, організацією взаємодії та

прийняттям рішень за обмеженого часу. Навчальні завдання можуть передбачати зміну вихідних даних, дефіцит ресурсів, суперечливу інформацію й необхідність координувати роботу кількох учасників. Подібний формат сприяє переходу від засвоєння управлінських понять до формування здатності організовувати професійну діяльність у змінній службовій обстановці.

Важливим засобом інтеграції навчальної та службової діяльності виступають міждисциплінарні практичні модулі. Один комплексний сценарій може вимагати одночасного застосування правових знань, тактичного алгоритму, професійної комунікації, домедичної допомоги та командної взаємодії. На нашу думку, подібні модулі доцільно проводити після засвоєння базових елементів відповідних дисциплін, поступово збільшуючи кількість професійних факторів і рівень самостійності курсанта.

У межах пропонованого підходу пропонується використовувати функціонально-інтеграційну модель побудови практичної спрямованості освітніх компонентів. Для кожного навчального модуля доцільно встановлювати чотири взаємопов'язані позиції: зміст навчального матеріалу, службову функцію, професійну дію та вимірюваний показник результативності. Запропонована модель спрямовує викладача на планування не лише того, що курсант має знати, а й де, з якою метою та за якими ознаками він повинен продемонструвати професійне застосування засвоєного матеріалу.

Реалізацію функціонально-інтеграційної моделі доцільно здійснювати послідовно: від предметно-практичного до міждисциплінарного та комплексно-службового рівня. На першому рівні відпрацьовується застосування знань у межах однієї дисципліни, на другому поєднуються знання й уміння з кількох освітніх компонентів, а на третьому виконується цілісний службовий сценарій. Вважаємо, що поступовість зменшує розрив між аудиторним засвоєнням матеріалу та діяльністю за умов ризику, дефіциту часу й інформаційної невизначеності.

Оцінювання результатів також має відповідати інтегрованому характеру професійної діяльності. Поряд із предметними знаннями необхідно враховувати правомірність рішення, точність оцінки обстановки, своєчасність дій, якість комунікації, командну взаємодію, безпечність і здатність пояснити обраний алгоритм. На нашу думку, стабільне виконання комплексних завдань є більш інформативним показником готовності до служби, ніж високий результат за окремим теоретичним тестом.

Отже, практична спрямованість освітніх компонентів виконує інтеграційну функцію між навчальною діяльністю курсанта та майбутньою професійною практикою офіцера Національної поліції України. Її реалізація потребує професійного контексту навчального матеріалу, міждисциплінарних завдань, сценарного моделювання, поетапного ускладнення, системного зворотного зв'язку й оцінювання за

показниками реальної службової діяльності. За наведеної організації освітній процес спрямовується на формування здатності не лише знати професійні вимоги, а й правомірно, обґрунтовано та безпечно реалізовувати їх у конкретній службовій ситуації.

Таким чином, практична спрямованість освітніх компонентів у професійній підготовці майбутніх офіцерів Національної поліції України має забезпечувати послідовний перехід від засвоєння теоретичних знань до їх комплексного застосування у змодельованих і реальних службових ситуаціях. Найбільш результативною є організація підготовки, за якої зміст навчального матеріалу співвідноситься з конкретною службовою функцією, професійною дією та вимірюваним результатом. Поєднання міждисциплінарних завдань, сценарного моделювання, практичних вправ і професійно орієнтованого оцінювання сприяє формуванню здатності курсантів діяти правомірно, обґрунтовано, безпечно та відповідально. Запропонований підхід посилює зв'язок між навчальною діяльністю та майбутньою службовою практикою й забезпечує цілісність професійної підготовки.

Список використаних джерел:

1. Завістовський О. Д., Король К. С. Актуальні проблеми професійної підготовки поліцейських в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 569–573. DOI: 10.24144/2788-6018.2024.06.92.
2. Скляр О. С. Адаптація компетентнісних елементів професійної підготовки поліцейських до викликів воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2025. № 3 (110). С. 34–47. DOI: 10.32631/v.2025.3.03.
3. Liaska O. P., Chervonyi P. D., Striliana A. V. Modern Approaches to Training Specialists in the Field of Security: Theoretical and Practical Aspects. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*. 2025. Vol. 110, No. 3. P. 270–280. DOI: 10.32631/v.2025.3.22.